

Képes Gábor

INFORMATIKATÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁSOK TÚRKEVÉN

Utam Túrkevére

Túrkevéen annyira otthon érzem magam, mintha mindig itt éltem volna. Budapest, Róma, Szeged és Szolnok mellett a kedvenc városom – minden út ide vezet, kivéve a vasút, amely sajnos már nem áll meg a patinás városban.

Ez, a vasút hiánya, nem tartott vissza attól, hogy rendszeresen technikatörténeti kiállításokat rendezek itt, hála a Kapás János Zsolt igazgató által vezetett múzeum remek baráti-kollegiális közösségének, a mindenkori városvezetés nyitottságának és az itt élők érdeklődésének, amelyben a Ványai Ambrus Gimnázium Közlekedésgépészeti és Informatikai Szakközépiskola által megalapozott műszaki műveltség is közrejátszhat.

Mert a műszaki muzeológia iránti érdeklődéshez némi műszaki műveltség szükségeltetik – s ez a folyamat szerencsésebb országokban kétirányú: a műszaki muzeológia ihletforrás, éltető erő a műszaki műveltségterjesztésnek. A műszaki típusú múzeumok genezise is ez: igény egy példatárra, amely kézzel fogható közelségben megmutatja az ipar produktumait, bemutatja a fejlődés ívét, irányát és akár a zsákutcáit is.

Írom mindezt bölcsészként: 2004-ben úgy végeztem el az ELTE BTK magyar nyelv- és irodalom szakát, hogy a kezdetektől

informatikatörténettel kívántam foglalkozni, s ebben az ELTE Bölcsészettudományi Informatika Önálló Program (BIÖP) alapítója, Horváth Iván tanár úr nagy támogatóm volt. 2003-ban, még diákként kapcsolódtam be az Országos Műszaki Múzeum kiállítási tevékenységébe, a magyar informatika úttörője, Kovács Győző hívására – és 2004-től egyik fő feladatomban az intézménynél vándorkiállítások rendezése volt.

Mert Magyarország Európa szívében sem tartozik a szerencsés országok közé. Túrkevéen, hiába egy több évszázados múltú, saját értelmiségi-művészeti arculattal és ipari szereplőkkel rendelkező mezőváros, nem áll meg évtizedek óta a vonat, felszedték a síneket. Magyarországon pedig, hiába vagyunk büszkék – a javarészt különböző diktatúrák vagy a megélhetés lehetetlensége elől külföldre menekült – tudósainkra, feltalálóinkra, évtizedek óta nincs állandó kiállítással rendelkező technikai múzeum.

A Műszaki Múzeum csapata ezért vándorkiállításokon mutatta be a múzeum gyűjtőkörébe tartozó műtárgyak csoportjait, válogatásait. Én a Mérőföldkövek a számítástechnikában című vándorkiállítást „kezeltem”, pályakezdőként, a neves külső szakértő és támogató, Kovács Győző – és a múzeumi szakember, Tóth Endre mérnök, főmuzeológus „szárnyai alatt”, s így alakult ki szakmai kapcsolatom a Jász-Nagykun-Szolnok megyei múzeumi hálózattal.

Technikatörténeti kiállításaink ugyanis Szolnokra is eljutottak – ott ismerkedtem meg Kapás János Zsolt igazgatóval és Árvai Imre múzeumi informatikussal is – és néhány év után Túrkeve is „egyike” lett a vándorkiállítások megállóinak. Ám csakhamar kitüntetett szerep jutott a kevi barátainknak: nemcsak elhoztam ide a tárlatokat – minden esetben a helyi környezetre és lehetőségekre adaptálva a kiállításokat -, de egy alkotó barátság alakult ki köztünk, melynek eredményeként több sikeres múzeumi projekt már Túrkevéről indult.

Hálás vagyok Kapás Jánosnak, Árvai Imrének, Kapásné Gion Idának, Szilágyi Mariannának, Tóthné Ozsváth Ilonának és Kurgyis Katalin Mónikának, valamint a múzeum minden további dolgozójának

és támogatójának, nemcsak azért, mert a tanulmányban bemutatásra kerülő tárlatokat segítettek maximális lelkiismeretességgel és múzeumi szemlélettel, professzionalizmussal megvalósítani, de ötleteik, gondolataik is hozzájárultak kiállításaink sikeréhez.

Ez több mint vendégszeretet: a tartalmas beszélgetések a birkapörkölt fölött, a Juhászfesztiválon töltött esték, a nagy nevetések és beszélgetések – ezek jelentik azt a *látszólag nem munkával töltött időt*, feltöltődést, amely végül mégis közhasznú munkákhoz járult hozzá.

1. Mező üzletember, 2010. március 5–2010. május 5.

Az első, Túrkevéen bemutatott kiállításom a Menő üzletember volt. A tárlatot eredetileg 2008-ban mutattuk be először Budapesten, az Országos Műszaki Múzeum Elektrotechnikai Múzeumában. Társ-rendezőm Tóth Endre volt, a Műszaki Múzeum erősáramú elektrotechnikai gyűjteményének kurátora és a múzeum muzeológiai főosztályvezetője. Tóth Endre 1982-től vezette az OMM matematikai- és számítástechnikai gyűjteményét is, melyet 2004-től fokozatosan adott át nekem.

Személyében rendkívül türelmes, emberséges és kreatív együttműködőre és mesterre találtam: a mérnök és a bölcsész számos projektben ideálisan tudott közösen dolgozni. A Menő üzletember projektünket jelentős gyűjteménybővítés előzte meg: a Műszaki Múzeum csatlakozott a Néprajzi Múzeum által koordinált MaDok-programhoz (jelenkorkutatás) és ennek égisze alatt számos új tárgyegyüttest tudtunk magángyűjtőktől megvásárolni: mobiltelefonok mellett pl. robotporszívót, menedzserek díszeként, kellékeként szolgáló pénzcsipesszel kombinált kalkulátort – és egy igen értékes Apple Lisa professzionális személyi számítógépet (javarészt még saját, személyes kapcsolati tőke mozgatásával és számos izgalmas helyszíni gyűjtéssel, mert az elektronikai gyűjtők, hobbisták online közösségei és aukciói még nem terjedtek el úgy, mint napjainkban).

A kiállítás koncepciója lényegében egy szójátékra épült: hiszen a „menő” egyaránt jelent „mozgásban lévőt” és „divatost”. A „divatdiktátor” üzletemberek státuszszimbólumait és azok közvetlen technikatörténeti előzményeit mutattuk meg, reflektálva a 90-es évek legelején elindult gazdasági és politikai rendszerváltás tárgykultúrájára és telekommunikációs forradalmára is.

A kiállítás nem mutathatta be a kapitalista restauráció veszteseinek szomorú világát: ez a magyar műszaki muzeológia nagy adóssága, hiszen a tervgazdaság utolsó éveiben veszteséggé váló, majd a rendszerváltás idején elpusztuló magyar nagyipar komplex örökséget hagyott hátra, melyet tisztességesen bemutatni csak a veszteségekkel együtt lehet. A Menő üzletember csak egy kamarakiállítás, amelynek „nyertes” figurája kissé karikatúrisztikusan jelenik meg: egy sárga öltönybe öltöztetett menedzser kirakatbábu formájában, amely két kezében két fő kellékét cipeli: az aktatáska méretű NMT (0660 hívószámú) rádiótelefont és a táskaméretű hordozható személyi számítógépet.

A Menő üzletember bemutatta a mobiltelefonok két, hazánkban elterjedt fő ágát, a 450 MHz-es NMT és a 900 MHz-es, digitális GSM telefonokat, valamint szemezgetett a CB-rádiózás és a személyhívó szolgáltatás („csipogók”) tárgykultúrájából is. A „Menő üzletember” posztmodern vándorköszörűs módjára cipelte magával munkaeszközeit, melyeket később az egyre okosodó mobiltelefon „elektronikus svájci bicskaként” magába olvasztott: a menedzser kalkulátort, a fordítógépet (elektronikus szótárat) és hasonló kis eszközöket. Láthattuk a vitrinekben a kvarcjátékok legsikeresebbikét, a tamagocsit is.

A laptopok és palmtopok mellett azok előzményeiként megjelentek a bőrönd méretű hordozható személyi számítógépek: a Kaypro és az Osborne is.

A népszerű kiállítás sok személyes emlék megidézésére alkalmas volt: milyen volt évekig várni a vezetékes telefon bekötését – milyen volt meglátni az első környékbeli jómódú polgárt, ahogy hivalkodóan „bunkofonozik”, majd milyen volt saját mobilhoz jutni...

A Menő üzletember grafikus a Mihalkov György, a Petőfi Irodalmi Múzeum munkatársa volt. A tárlat Budapest és Szolnok után jött el Túrkevére, a Finta Múzeum Vadász Pál Kiállítótermébe. Szolnokon Horváth László, a Damjanich Múzeum igazgatója (akkor még: megyei múzeumigazgató) és Kaposvári Gyöngyi igazgatóhelyettes voltak tüneményes vendéglátóim, kollégáikkal együtt. Nekik is köszönöm – a „túrkevei kapcsolatot” is...

A Menő üzletember megtalálta az utat a kevi diáksághoz is: 2010. április 15-én szakmai napon tartottam előadást a patinás Ványai iskolában.

2. Az informatika gyermekei¹⁾ – a számítógépes játék kultusza, 2011. október 26–2012. január 15.

Az Országos Műszaki Múzeum, Magyarország állandó kiállítás nélkül vegetáló nemzeti technikatörténeti gyűjteménye 2009. január elsejével egyesült a Közlekedési Múzeummal. Az integrációt Kócziánné dr. Szentpéteri Erzsébet főigazgató vezényelte le.

Ő – minisztériumi működés és korábban sok év, közlekedési múzeumi, gyümölcsöző munka után – 2004-től volt az OMM főigazgatója, de volt egy érdekes, átmeneti időszak, amikor mindkét, akkor még különálló múzeum főigazgatója ő volt: egy kölcsönzési papíron így saját magától, mint az egyik intézmény vezetője a másiktól, kért kölcsönzési engedélyt.

A Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum integrált működése reményekkel töltött el. 2006-ban áttekinthető, látogatható, rendezvények tartására is alkalmas, kutatható látványtárrá, Műszaki Tanulmánytárrá alakítottuk a Műszaki Múzeum addig rossz állapotú,

---

¹⁾ A tárlat címét egy korábbi tanulmányom címéből kölcsönöztem. Képes Gábor: Az informatika gyermekei. Ismerkedés a játékos számítógéppel. In: Vámos Éva – Vámosné Vigyázó Lilly: Tanulmányok a természettudományok, a technika és az orvoslás történetéből, MMKM – MTE SZ – MSZH, Budapest, 2010, p59-65.

*Balról jobbra: Képes Gábor,
Kócziánné dr. Szentpéteri Erzsébet és Kapás János Zsolt
a Menő üzletember című kiállítás megnyitóján.*

*Diákcsoport ismerkedik az Informatika gyermekeivel.
Középen a tanár, későbbi polgármester: Vida Tamás.*

*A magyar informatika feledhetetlen anekdotamestere Túrkevén:
Kovács Győző előadása a Finta Múzeumban.*

*DOStalgia – korhű irodabútorokkal megspékelve a
Vadász Pál Kiállítóteremben.*

rendezetlen és elavult központi raktárépületét. A két intézmény egyesülése megnyithatta volna az utat egy magyar Science Museum létrehozására, amennyiben a fenntartó megtette volna a megfelelő infrastrukturális fejlesztéseket. Ezzel szemben szomorú búcsúszimfónia kezdődött, a műszaki múzeumi terület dolgozói állományának lassú leépítésével.

Ezt 2010-ben még nem tudhattuk, ezért nagy reményekkel rendeztem meg az MMKM egyik első technikatörténeti időszaki kiállítását, Űrhódító – a számítógépes játék evolúciója címmel. A kiállítás a Közlekedési Múzeum épületében volt látogatható 2010 folyamán, mintegy 70 000 látogató örömeire. Ezt a kiállítást is intenzív gyűjtés és kutatás előzte meg a MaDok-program keretében.

A célom a számítógépes játék történetének és jelenkori kultúránkra gyakorolt hatásának bemutatása volt. A magyar műszaki muzeológia számára addig érintetlen területeket fedeztem föl: begyűjtöttem flippergépet, tivolijátékot, félkarú rablót, arcade játékautomatát, videojáték konzolokat, kortárs designerek játék ihlette kreációit, dobozos játékszoftvereket és így tovább.

A tárlat tablósorát Beregi Tamás művészettörténész lektorálta, „cserében” én pedig az épp megjelenés alatt lévő, Pixelhősök című, azóta kultuszkönyvvé vált kötetének lektori teendőit láttam el. Az Űrhódító (a cím egyébként a Space Invaders japán sikerjátékra és annak magyar átiratára utal) kiállítás látványtervezője Kemény Gyula, grafikusa Mihalkov György volt, mindketten a Petőfi Irodalmi Múzeum munkatársai.

Az Űrhódító annyira egyedi látványvilágú, korszerű tárlat volt – 80-as évekbeli gyerekszobát és 90-es évekbeli játéktermet idéző enteriőrökkel -, hogy nem tűnt vándoroltathatónak, egy kamara verzió mégis útnak indult az országban, Az informatika gyermekei címmel: Szolnokról érkezett Túrkevére, a „Vadászba” – és innen Nagyatádra utazott tovább.

A számos működő műtárggyal gazdagított tárlat a Commodore-ozás és Nintendőzés nosztalgikus élményét kínálta, de számos

vitrinben bemutatott, emblematikus relikviát is bemutatott, Kovács Mihály piarista paptanár kibernetikai játékeitől a különböző kvarc-játékokig, konzolokig, botkormányokig.

Az Úrhódító – és annak vándoroltatható verziója – egyfajta katalizátora lett a számítógépes játék kanonizációjának Magyarországon: az én – akkor még relatíve fiatal – nemzedékem bizonyította be, hogy ennek a területnek is helye van a múzeumi tárgyak, valamint a művészetek és a tudomány világában.

Az Informatika gyermekeihez 2011. december 2-án társítottunk rendhagyó információs napot a Finta Múzeumban. A vendég Kovács Győző volt, az első magyar elektronikus számítógép egyik tervezője, aki a Mikroszámítógép Magazin szerkesztőbizottságának elnökeként és a Neumann Társaság főtítkáraként nagyon jelentős szerepet vállalt a házi számítógépek elterjesztésében és a tudományos népszerűsítésben.

A közvetlen stílusú, remek humorú idős informatikus azonnal megtalálta a közös hangot a túrkevei közönséggel. A következő évben távozott el az élők sorából – utolsó beszélgetéseink alkalmával nagy szeretettel és hálával gondolt a Finta Múzeum vendégszeretetére, elkötelezettségére.

3. DOStalgia, 2012. október 12–2013. január 15.

Harmadik, Túrkevéen rendezett kiállításom is egy Közlekedési Múzeumban létrehozott időszakos tárlatból vált vándoroltatható tárlattá. Ezekre az évekre jó szívvel emlékezem vissza, a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum vezetése (amelyhez ekkor már, középvezetőként – vagy ahogy én emlegettem stílszerűen: félvezetőként – én is tartoztam) minden évben büszkén adta le a különböző neveket viselő kulturális minisztérium felé a jelentéseit, benne igen sok külső helyszínen rendezett kiállításunkkal.

A főigazgató titkárnője sommásan meg is jegyezte: „A Képes Gábor biztos azért rendez annyi vándorkiállítást, mert nem szeret bejárni dolgozni.”

Ez is egy aspektus, én inkább úgy fogalmaznék: az egész országot a munkahelyemnek tekintetem.

A DOStalgia kiállítást Nagy Károly magángyűjtővel, az OTP bank informatikusával közösen rendeztük, 2011 kettős évfordulója előtt tisztelegve: abban az évben lett 40 éves a világ első mikroprocesszora, az Intel 4004 és 30 éves az első IBM PC, az 5150-es modell, melyet 1981. augusztus 12-én mutatott be az amerikai óriásvállalat a közönségnek.

DOStalgia – 30 éves a PC volt az eredeti időszaki tárlat címe, melynek megvalósításában Herédi Győző és Selmeczi György látványtervezők voltak a segítségünkre. A kiállítást nagylelkűen támogatta az Intel cég magyarországi képviselője – ezért nem múló hálával tartozom Golubeff Róbert igazgató úrnak, jelezve: sajnos ez a támogatói hozzáállás csak a lehető legkritikább esetben jelent meg anyagi hozzájárulásként is az informatikatörténeti kiállítások kapcsán...

A DOStalgia kiállítás az IBM PC-t és azzal kompatibilis személyi számítógépeket, a „mai” PC-k elődeit mutatta be: látható volt a tárlaton a két ünnepelt, a mikroprocesszor és a gép, valamint számos érdekes későbbi modell, például az első magyar²⁾ IBM PC-kompatibilis számítógép, a Számítástechnikai Koordinációs Intézetben (Budapest) fejlesztett és a Labor Műszeripari Műveknél (Esztergom) gyártott PROPER-16.

Időközben a kiállítást kissé áthangoltuk, elsősorban Mári Zsolt szegedi magángyűjtő kollekcijára építve az IBM-étől eltérő gépcsaládok típusaival egészítettük ki – és már ez a variáns képezte a vándorkiállítás alapját.

A DOStalgia vándorváltozata Túrkevéen debütált, innen utazott tovább az alábbi településekre: Szolnok, Dombóvár, Kecel, Kiskőrös. Mindez azért, mert Képes úr „nem szeretett bejárni a munkahelyére”

---

²⁾ A tárlat kapcsán kikutatott néhány adalék: Képes Gábor: Az IBM-kompatibilis személyi számítógépek térhódítása Magyarországon, in: A Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Évkönyve I., MMKM, Budapest, 2012., p95-107

– mindjárt három épületbe is Budapesten, a Műszaki Tanulmánytárba, a Közlekedési Múzeumba és az Öntödei Múzeumba, melynek vezetését „ideiglenesen” rám bízta, tekintettel a leépítésekre: nem nagyon maradt más a feladatra. Én pedig elvesztem eme „Bermuda-háromszögben”...

Megjegyzem még, hogy Túrkevén ismét lehetőségünk volt Információs nappal is erősíteni a kiállítás közönséghasznosítását. Dragon Györggyel, a legendás „gamer” (értsd: számítógépes játékokra specializált) újságíróval, zeneszerzővel és íróval 2012. november 6-án látogattunk el a városba. Az esemény pikantériáját az adta, hogy a „hőskorban” Dragon György nem tartozott az IBM PC hívei közé, ellenkezőleg: a Commodore Amiga számítógép lelkes barátjaként vált országosan ismertté.

4. A kibernetika hőskora – avagy volt élet a PC előtt, 2013. október 25–2014. március 20.

Az igazi kevi jutalomjáték még csak most következett. Kapás János Zsolt igazgató úr olyan mértékben látott fantáziát az együttműködésünkben (a személyes, kölcsönös szimpátia és az eddigi kiállításaim a túrkevei médiában való szereplésekkel is igazolt, pozitív fogadtatása mellett talán azért is, mert történészként maga is foglalkozott technikatörténettel – a magyar motorkerékpár-gyártás kapcsán), hogy felajánlotta: rendezzek egy kiállítást, amely Túrkevén debütál és teljes egészében a Finta Múzeum finanszírozza, teremti meg a feltételeit. A grafikus szerepét Árvai Imre vállalta magára: fantasztikus válasznak bizonyult a tablósor is tekintve, azóta is kedves emlékem a munkánk: még azt is eltúrte, hogy a leghetlenebb időpontokban zargatom a legszurreálisabb ötletekkel – amelyeket még meg is fejt, hogy igazán egyedül munkát hozhassunk létre!

Tehát egy autentikus, „Fintából/Vadászból induló” tárlatnál jobb döntést nem is hozhattunk volna. Sok kortárs és kissé talán populárisnak is mondható téma után úgy határoztam: tegyünk egy

Részletek a kibernetika hőskora kiállításból

bátrabb időutazást a modern informatika és robotika hőskorába, forrásvidékére, a kibernetika (vezérléstechnika) úttörői közé.

Nézzük meg, milyen volt az élet a PC előtt: mutassunk be számolóeszközöket, számológépeket, a „mai fiataloknak” szinte hihetetlen tárgyakat és dokumentumokat az első hazai számítóközpontok és adatfeldolgozó központok világából, tanítsuk meg a magyar gyerekeket azokra a nevekre, akik magyar tudósokként hozzájárultak a kibernetika világának fejlődéséhez.

A kiállítás ügye megtetszett a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum akkori főigazgató-helyettesének, Janovszky Tamásnak is, vele közös kezdeményezésként egy rendhagyó installációt is létrehozott a tárlathoz az MMKM restaurátor csoportja: a Dr. Muszka Dániel által tervezett és az 1960-as évek elején az Ezeremester újságban is „címlapfiúvá” vált Szegedi Robotember makettjét (részben működő, de nem mérethelyes modelljét).

Mivel az eredeti Robotember az évtizedek során megsemmisült – ahogy Muszka „Robotkisasszonya” is -, „feltámadása” élményszámba ment. Nem volt kis mutatvány elutaztatni teherautón Túrkevére, de itteni, jeles barátaimra mindenben számíthattam, beleértve a sofőrködést és műtárgykísérést is.

A Kibernetika hőskora dedikált könyveket (Heinz Zemanek, Kovács Mihály, Kovács Győző és mások művei) és kiállításon addig nem vagy nagyon ritkán látható tárgyakat is felvonultatott³⁾, az Otis King-logarhengertől a szovjet számítógép nyomtatójáig. Népszerű, interaktív tárgy volt Muszka Dániel Katicabogár állatmodelljének (1956 körül) mérethelyes, működő, de mai alkatrészekből (2003 körül) az eredeti tervező által épített modellje is.

---

³⁾ Részletesen lásd: Képes Gábor: Volt élet a PC előtt! Számolóeszközöktől a robotokig – a Kibernetika hőskora című kiállítás műtárgyai, in: A Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Évkönyve IV., MMKM, Budapest, 2015., p129-140.

A tárlat komoly szakmai sikert hozott: felfigyelt rá a Paksi Atomerőmű csapata és az ottani muzeális intézmény, a Beregnyei Miklós által vezetett Atomenergetikai Múzeum. Pakson, az Erőmű területén, annak múzeumi csarnokában mutattuk be másodjára a kiállítást. A tablósorból tetszetős kísérőkiadvány készült, mely megint Árvai Imre profi, precíz munkáját dicsérte. Pakson néhány tárggyal még kiegészült a bemutató, hiszen nem feledkezhetünk el az Atomerőmű korábbi vezérigazgatójáról, Petz Ernő professzor úrról, aki MINIMOD néven analógszámítógépet is konstruált pályája során.

A paksi siker után a kiállításhoz készült Szegedi Robotember története sem ért véget: 2017-ben elkértem az MMKM-től a Neumann Társaság MI és a Robot című időszakos tárlata számára (Neumann Társaság Informatika Történeti Kiállítása, Szent-Györgyi Albert Agora, Szeged), ahol több mint fél évszázad után a gép (másolata) és az eredeti tervező, Muszka Dániel találkoztak egymással...

A Kibernetika hőskorához egy helyszínen felvett, rendhagyó műsor is kapcsolódott: a Petőfi Rádió Netidők asztaltársasága látogatott el a Vadász Pál Kiállítóterembe 2013. november 29-én⁴⁾.

5. Úrcsilliárdos – Dragon „Gyu” György emlékkiállítása, 2015. október 16–2016. január 10.

Két generáció két legendás informatikusát is elhívtam Túrkevére – és biztos nem a város levegője teszi, de a sors gonosz fintoraként mindketten nem sokkal később eltávoztak az élők sorából: előbb Kovács Győző, majd Dragon György is.

Dragon György halálhíre (2015. január 2-án) villámcsapásként ért, senki nem számított rá, hogy a 49 éves szakember itt hagy minket. Én ekkor már a Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet (MaNDA) főosztályvezetője voltam – de a kiváló baráti- és munkakapcsolat megmaradt a Finta Múzeummal, akik a MaNDA

---

⁴⁾ <https://vipcast.hu/2013/12/22/a-kibernetika-hoskora/1562>, letöltés: 2021. május 29.

múzeumi digitalizációs tevékenységébe is aktívan bekapcsolódtak (3D modellezésben az egész országban a legaktívabbak közé tartoztak).

És ismét a Finta Múzeumtól kaptunk lehetőséget arra, hogy a gyászunkból méltó múzeumi megemlékezés váljék: rendezzünk kiállítást Dragon György hagyatékából.

Bátyja, Dragon Ferenc segítségével válogattuk ki a tárgyakat: számítógépeit, személyes tárgyait, a neves sci-fi író, Zsoldos Péter neki írt levelét, újságíró, zenész és szépírói pályája számos dokumentumát (a kiállítás címadója ragyogó humorú sci-fi regénye volt).

Szép anyag született – a grafikai munka ismét Árvai Imre tehetségét dicsérte. Az Űrcsilliárdos Túrkeve után Szolnokon volt látható, majd egy kissé redukált változata lényegében állandó jelleggel bekerült a szegedi informatikai múzeum (NJSZT ITK, Agora) videojáték kabinetjébe, ahol mindmáig megtekinthető.

2015. október 16-án Szilágyi Árpád szerkesztő-műsorvezető vezetésével ismét Netidők felvételre került sor (ekkor már emlékeim szerint a Digitális Talkshow Mindenkinek podcast keretei között). Az asztaltársaságnak Dragon György is részese volt, helyette a testvére, Dragon Ferenc szólalt meg az adásban⁵⁾.

6. Győző győzött – Kovács Győző kalandozásai Informatikában, 2018. szeptember 28–2019. március 11.

2016-ban újabb változás következett be az életemben. Az MMKM és a MaNDA után ismét állást váltottam. Megfordult a fejemben az MMKM-be való visszatérés lehetősége is, némi önbizalommal a múzeum főigazgatói pályázatára is beadtam egy anyagot 2015-ben, de végül minden induló pályázatát eredménytelenítették – helyettünk a pályázaton nem is induló Vitézy Dávid, a Budapesti Közlekedési Központ egykori vezetője lett határozatlan időre az intézmény főmenedzsere.

---

⁵⁾ <https://vipcast.hu/2015/10/25/dtm-kulonkiadas-2015-10-16/1945>, letöltés: 2021. május 29.

Bár múzeumi tapasztalata korábban nem volt, de nyilván a fenn-tartó számára alkalmasnak tűnt a Liget Projekt keretei közé került és a kormányzati álm szerint cirádás, XIX. századi formájában újjá-építendő Közlekedési Múzeum élére.

Nem sokára le is bontották azt a Közlekedési Múzeum-épületet (az MMKM főépületét), amely az én Űrhódítóm, DOStalgiam és a szintén 2011-ben rendezett Neumann János-emlékkiállításom (Egy Géniusz ifjúkora) látogatóit is fogadta.

Váltani akartam, de hova? A Neumann János Számítógép-tudományi Társaság főmunkatársi megbízását fogadtam el – s ezzel lényegében hazatértem. Hiszen az NJSZT-nek 21 éves korom óta – bármilyen hihetetlen: napra pontosan 2001. szeptember 11. óta – vagyok tagja – és azért léptem be az 1968-ban alapított tudományos egyesületbe, mert Kovács Győző meggyőzött róla: ez a társaság évtizedek óta harcol az informatikai örökség megőrzéséért, bemutatásáért.

Ehhez a küldetéshez csatlakoztam – és a Szegeden rendezett időszaki kiállítások mellett idővel a vándorkiállítások ügyét is felelevenítettem. Túrkevére először a Kovács Győző emlékére rendezett Győző győzött kamarakiállítás látogatott el. Az özvegygel, Kovács Katával válogatott hagyatékból személyes tárgyak – a híres tudományos előadó és életművész elnyűhetetlen tweedzakója! -, dokumentumok – diploma -, kitüntetések és a hihetetlenül sokszínű pályához köthető relikviák érkeztek Túrkevére: az első magyar elektronikus számítógéphez, az M-3-hoz kapcsolódó emlékek és az elmaradhatatlan Proper-16 mellett sakkszámítógép és a legendás informatikus lánya által készített, filc sakktábla is.

Nagyon büszke voltam, hogy a kiállítást személyesen az NJSZT ügyvezető igazgatója, Alföldi István nyitotta meg. A tárlathoz írt tablósor⁶⁾ grafikusának Balogh Katalint nyertem meg, aki életem első kiállításának (Mérnökök a számítástechnikában) a tablót is tervezte, magának Kovács Győzőnek a munkatársaként.

---

⁶⁾ Megtekinthető: <https://ajovomultja.hu/galeria/819/album>, letöltés: 2021. május 29.

A tablósor fotóit is javarészt a Kovács-hagyatékából kutattam ki: lenyűgöző látni, hogy Kovács Győző nemcsak Neumann János családjával ápolt baráti kapcsolatot, de az első számítógépek olyan nemzetközi úttörőivel is, mint Konrad Zuse és Herman Goldstine. A velük való találkozásokról számos videófelvétel készült, melyeket a tárlathoz digitalizáltattam⁷⁾, de Túrkevéen Győző kevi előadását is újra megtekinthetővé tettük a helyszínen⁸⁾.

A Győző győzött Budapest és Szeged után látogatott Túrkevére, majd Kovács Győző szülővárosában, Szekszárdon, az I. Béla Gimnáziumban mutattuk be utoljára, a tablósora máig az iskola folyosóin látható, a Kovács Győző által alapított Neumann János Nemzetközi Programtermék Verseny versenyzőinek épülésére és okulására.

7. GSM – Generációk Saját Mobiljai, 2019. szeptember 13–2019. november 21.

Eddigi utolsó kevi kiállításom 2019-ben rendeztem meg. Először Szegeden mutattuk be a GSM – Generációk Saját Mobiljai – tárlatot, Csernák Márton magángyűjtővel való társrendezésben. A budapesti Mobilmentók baráti kör és Ördögh Zoltán szegedi magángyűjtő tárgyaiból – személyhívók, NMT- és GSM-telefon készülékek – összeállított bemutatóhoz ismét Balogh Katalin grafikai munkáival készítettük el a tablósort.

A GSM kiállítás a mobiltelefon 5 generációját mutatta be a Vodafone Magyarország Alapítvány támogatásával. Szegeden, az informatikai múzeumban Dr. Beck György nyitotta meg, a Vodafone Zrt. elnöke, korábbi vezérigazgatója, aki nem sokkal korábban lett az NJSZT elnöke. Szeged és Túrkeve után Budapesten, a Piarista Múzeumban búcsúzott a szép kis tárlat.

---

⁷⁾ <https://www.youtube.com/watch?v=GFnEEo8pMsc>, letöltés: 2021. május 29.

⁸⁾ https://indavideo.hu/video/Szakmai_Informacios_Nap_2resz, letöltés: 2021. július 29.

*A Győző győzött kiállítás megnyitóján. Balról jobbra:
Alföldi István, Kapás János Zsolt és a szerző.*

*NMT-rendszer, 450 MHz-es analóg rádiótelefonok
a GSM-tárlat egyik tárolójában.*

Közösségben lenni... balról jobbra: Szilágyi Marianna, Vida Tamás polgármester, Kapás János Zsolt, Kurgyis Katalin Mónika és Árvai Imre.

A Netidők csapatával a Finta Múzeumban. Balról jobbra: Kovács Tücsi Mihály sci-fi író, Szilágyi Árpád szerkesztő-műsorvezető, Bódi Zoltán nyelvész, Dragon György író-újságíró és a szerző.

A hetes szép, mesés szám, de remélem lesz még lehetőségem Túrkevén kiállítást rendezni, ötletem lenne még sok: akár saját anekdotikus élményeim („kalandozásaim”), informatikusokkal való találkozásaim alapján, akár más témaköröket feldolgozva (pl. számológépek, számítógépes sakk, robotika, etc.).

Összefoglalásul: hálás vagyok Túrkevének, hogy barátokra és befogadó, otthonos közegre találtam. Ebből az együttműködésből teljesen originális tárlatok is „kinőttek” (Kibernetika hőskora, Űrcsilliárdos), a Vadász Pál Kiállítóterem pedig bejáratott helyszíne lett a technikatörténetnek.

A tevékenységemet minden túrkevei polgármester támogatta – köztük kiemelném Vida Tamást, akit még informatikatanár korában ismertem meg, mert tanítványait is elhozta tárlatvezetéseimre – és nem egy kiállításom megnyitóján a város akkori és összes élő korábbi polgármesterei is részt vettek.

Túrkevén a kultúra fontossága konszenzus.